

Црквена ојштина Грбице

Свети Јован Златоуст

О љубави и слози у брачном животу

Код нас је жена потчињена мужу, што је и исправно; јер би једнакост могла изазвати непријатељство, па и због тога што је у почетку од жене потекло искушење; она није потчињена одмах после стварања: када је Бог довео мужу, ништа слично од Бога она није чула, а и муж јој ништа такво није изрекао, него је рекао да је она кост од његових костију и тело од његовог тела, а о власти и покоравану ништа није говорио; али, када је она злоупотребила своју власт, поставши од помоћнице кушатељка и када је уништила све, онда је чула праведне речи: И воља ће твоја стајати под влашћу мужа твојега (1 Мојс. 3:16). Обзиром да је тај грех могао изазвати непријатељство у нашем роду, јер после таквог догађаја не би било повод за мир то што је жена потекла од мужа, већ обрнуто — управо то што се она, потекавши од њега, није смиловала на свој уд, још би више љутило мужа; онда ју је Бог, видевши злобу ђавољу, заштитио тим речима као зидом, уништивши таквом пресудом непријатељство које би уследило после завођења и поставивши на тај начин нешто попут бедема против природне страсти, против злопамћења које би повукао за собом грех. Према томе, власт мужа над женом је природна. И некадашње жене су

Црквена ојштина Грбице

своје мужеве називале господарима и уступале им право на предност. Рећи ћеш због тога што су и они волели своје жене? Знам то и не заборављам; али када ми говоримо о твојим обавезама, не говори о обавезама других. Адам је такође пребацивао кривицу на своју жену, она на змију, али им то ништа није помогло. Немој ми то говорити, него се потруди да са највећом могућом разборитошћу извршаваш своје обавезе према мужу. Као што и мужу твоме, када га уверавам да треба да те воли и поштује, не дозвољавам да се позива на заповест дату жени, него захтевам од њега да изврши оно што му је наложено. Због тога се и ти труди да извршаваш своје обавезе и показуј покорност своме мужу. Ако желиш да се потчињаваш мужу ради Бога, онда ми не наводи његове обавезе; него усрдно извршавај оне које је теби поверио Законодавац. Особито се у томе састоји послушност Богу да се не крши закон, чак и у случају да сама подносиш супротно. Ко воли оног ко њега воли тај не чини ништа важно; а ко воли оног ко њега мрзи тај је превасходно заслужио победне венце. Тако размишљај и ти: ако будеш трпела окрутног мужа, добићеш светао венац, а ако он буде тих и кротак за шта ће те Господ наградити? То не говори да бих мужевима дао повод за окрутност, него да убедим жене да трпе и сурове мужеве. Јер, када свако буде настојао да извршава своје обавезе, онда ни ближњи неће оклевати да уради то исто. Тако, када је жена спремна да подноси љутитог мужа, ни муж неће вређати жену када је гневна, те ће онда код њих у свему владати мир не ремећен таласима, као да су у пристаништу. Тако је било и некада; свако је извршавао своје, не водећи бригу о обавезама свог ближњег.

Гледај: Авраам је повео са собом рођака, а жена га није грдила због тога. Он јој је наредио да иде на далек пут, а она се томе није супротставила, него се покорила. Затим, после многобројних напора, труда и рада поставши господар свега, он је уступио предност Лоту, што Сару не само да није разочарало, него она није ни уста отворила да каже нешто што многе жене данас кажу када виде да њихови мужеви, приликом сличних деоба, добијају мање од других, посебно ако су ови "мањи" од њих, грде их, називају их и глупим, и неразумним (тј. лудим, залуђеним), и бојажљивим, и лењим. Она, пак, није рекла нити помислила ништа слично, него је била задовољна свим што је он урадио. И штавише: када је Лота сустигла велика опасност после избора који је начинио он лично давши стрицу лошији део, те када је

Црквена ојштина Грбице

праотац, чувши за то, наоружао све своје укућане и са њима сам кренуо на целу персијску војску, она га није задржавала нити је рекла, на пример: "Куд идеш, сам себе водиш у пропаст, излажући се таквим опасностима, спремајући се да крв проспеш за човека који те је увредио и дограбио оно што је твоја својина? Ако не мислиш на себе, сажали се на мене, која сам оставила кућу, завичај, пријатеље и родбину и кренула са тобом на такав пут, не осуђуј ме на удовство и све невоље које уз то иду." Ништа слично она није рекла нити помислила, него је све то поднела ћутке.

Због тога ти, жено, не очекуј доброту од мужа, да би после могла да покажеш и своју; у томе неће бити ничег значајног; и ти, мужу, не очекуј добру нарав од своје жене да би после тога и сам могао да будеш мудар; то више неће бити подвиг, али нека свако од вас, како рекох, први извршава своје обавезе. Јер, ако туђим људима који нас ударе по једном образу треба да окренемо и други, онда тим пре треба подносити суровост мужа. Кажем то не да би муж тукао жену, не; то је крајње понижење — не за ону која добија батине, него за онога ко бије, али ако си ти, жено, из неког разлога ушла у брак са таквим мужем, ти не тужи, него замишљај каква те награда очекује и добар глас још за овоземаљског живота. А и вама, мужеви, рећи ћу: никаква погрешка не треба да вас натера да бијете своју жену. Шта ја кажем — жену? За племенитог мужа је недопустиво да туче чак слушкињу, да диже на њу руку. Ако је нечасно да муж бије слушкињу, онда је још нечасније дићи руку на слободну жену. То нам кажу и законодавци који су ван Цркве, који не терају жену да живи са мужем који је бије, јер је недостојан заједничког живота с њом. Заиста, крајње је недело — своју животну сапутницу, која од ко зна када дели са тобом твоје муке, тући као робињу. Такав муж, ако се уопште може назвати мужем, а не звери, по мом мишљењу, једнак је убици оца или убици мајке. Јер, ако нам је дата заповест да жена остави оца и мајку, не да би их увредила, него ради извршења Закона Божијег, па и за саме родитеље је то толико жељени час, да се они, иако остављени, радују и учествују у брачном сједињавању деце са великом усрдношћу, зар није онда крајње безумље врећати ону којој је Бог наредио да остави родитеље? И да ли је то само безумље? Или и срамота? Ко, реци ми, може то да поднесе? Каква реч може да изрази када се вика и вапаји разлежу улицама, када суседи и пролазници притичу ка кући оног ко чини овако гадну ствар, као да

Црквена ојшћина Грбице

нека звер руши све што се унутра налази? Боље би било кад би земља прогутала таквог безумника, него да се после тога опет појави међу светом.

Жена се, рећи ћеш, понаша дрско? Али, сети се да је она — женско, слабо ткање, а ти муж. Ти си зато и одређен да њом управљаш и да јој будеш глава да би подносио слабост потчињене. Настој да своју владавину учиниш сјајном, а таква ће она бити онда кад не будеш срамотио потчињену. Као што је цар тим више достојан поштовања, што више уздиже углед сопственог потчињенога управитеља, а када унижава и срамоти његово достојанство, онда прилично срозава и сопствени углед; тако и ти, срамотећи потчињену ти управитељицу, знатно унижаваш и углед сопствене власти. Дакле, имајући све то у виду, буди разборит, а уједно призивај у памет и оно вече када ти је отац, позвавши те, дао своју кћи — као својеврстан залог на чување и, одвојивши је од свега, од мајке, од себе самога и од куће, поверио сво старање о њој твојој власти. Помисли да си ти касније од Бога са њом имао децу, да си постао отац, те зато буди понизан према њој.

Зар не видиш како земљорадници ђубре на све начине земљу која је примила семе, макар она имала хиљаду недостатака, макар она не била плодна, макар из ње прорастали корови или макар била изложена поплавама услед свог положаја? Исто тако поступај и ти; онда ћеш ти први уживати у њеним плодовима и миру. Жена је лука и најважнији лек од душевног немира. Ако будеш водио рачуна да та лука буде слободна од утицаја ветрова и узбурканости, онда ћеш у њој наћи велики мир, вративши се споља; а ако је будеш љутио и бринуо, сам себи спремаш преопасан бродолом. Дакле, нека тога не буде, него нека буде супротно. Ако се у кући деси нешто лоше њеном кривицом, теши је, а не повећавај њену бригу. Чак да изгубиш своју имовину — то неће бити горе од нетрпељивости оне са којом живиш; ма какву кривицу јој нашао, ништа неће бити неподношљивије од размирица са женом. И зато, нека љубав са њом буде за тебе најдрагоценија. Ако треба подносити тешкоће других, онда тим пре треба подносити недостатке жене. Ако је убога, немој је грдити; ако је неразумна, не осуђуј је, него боље се потруди да је научиш; јер је она — део тебе, а ви сте — једно тело.

Али, рећи ћеш, она је брбљива, склона пијанству, љутита? У том случају не треба се љутити, него бити брижан, молити се Богу,

Црквена ојштина Грбице

убеђивати, уразумљивати је и чинити све да би се победила њена страст. Ако је, пак, будеш тукао и мучио, нећеш је излечити од болести; грубост се побеђује понизношћу, а не обостраном грубошћу. Уједно, не заборављај ни на Божију награду. Јер, ако ти, имајући прилику да је отераш, не урадиш то из страха Божијег, него будеш подносио њене мане из поштовања према Закону који забрањује да се жена одбаци, онда, ма како да је велика њена болест, ти ћеш добити неописиву награду, а пре тога ћеш имати и велику корист, учинивши је послушном, а и себе научивши да будеш према њој понизнији. Прича се да је један древни философ (Сократ), који је имао жену опаку, брбљиву и склону пијанству, на питање зашто је подноси одговарао — да му она служи као кућни учитељ у вежбању љубави према мудрости, јер, настављао је он, вежбајући са њом свакодневно, ја постајем понизнији са другима. Да ли вас је ово усхитило? А мени је врло жалосно то да су пагани по мудрости превазишли нас, којима је дата заповест да за узор имамо Анђеле или, боље рећи, заповеђено нам је да у понизности подражавамо Самом Богу. Поменути философ из тог разлога није отерао своју љутиту жену; а неки кажу да се из тог разлога он и оженио њоме. Али, пошто многи људи нису разумни у толикој мери, ја за убудуће саветујем да се на све начине трудите да пронађете жену добре нарави и оличење честитости; ако се пак деси да направите грешку и да у свој дом доведете жену лошу или, чак, неваљалу, онда треба бити попут оног философа, исправљати је свим могућим мерама, сматрајући то дело важнијим од било ког другог. Трговац не шаље брод на море и не почиње трговину пре него што одреди заједно са својим пословним другом оне услове који би их обојицу смирили. Тако ћемо и ми предузети све оне мере које би унутар нашег брода сачувале мир са сапутницом на нашем животном попришту; онда ће и све остало код нас бити мирно, те ћемо безбедно препловити море овог живота. О томе ми треба да се бринемо више него о кући, робовима, новцу, пољима или чак о грађанским обавезама; најдрагоценије треба да нам је то да не смемо да имамо сукобе и свађе са својом сапутницом; јер ће тада и све остало да нам крене добро; и у стварима духовним ћемо имати више успеха, ако будемо као истомишљеници носили бремене овог живота; а испунивши све то, добићемо и добробит која нам је припремљена и које нека будемо достојни, благодаћу и човекољубљем

Црквена ојшћина Грбице

Господа нашег Исуса Христа, са Којим је Оцу, заједно са Светим Духом, слава, сила, част, сада и увек и у векове векова. Амин.

(26. Беседа на Прву посланицу Коринћанима)